א]הכי קאמר מגדף מביא קרבן הואיל ב]ובא בו כרת במקום קרבן דברי ר"ע קסבר ג]מיגו דבעי מכתב כרת בעלמא וכתיב כרת במקום קרבן שמע מינה מייתי קרבן ואומר 1חטאו ישא אתא לרבנן והכי קאמר ר"ע לרבנן אמריתו מגדף לית ביה מעשה מהו א)מגדף ד]מברך את השם אלא כרת דכתיב ה]למאי אתא אמרי ליה ליתן כרת למקלל דכתיב במקלל ו](חטאו ישא האיש ההוא) וכתיב בפסח שני חטאו ישא מה להלן כרת אף כאן כרת ז] ת"ר 2את ה' [הוא] מגדף איסי בן יהודה אומר כאדם האומר לחבירו גירפתה הקערה וחיסרתה קסבר מגדף מברך את השם הוא ר' אלעזר בן עזריה אומר כאדם האומר לחבירו גירפתה הקערה ולא חיסרתה קסבר ב מגדף היינו עובד ע"ז תניא אידך את ה' ח] רבי אלעזר בן עזריה אומר ° בעובד ע"ז הכתוב מדבר וחכמים אומרים לא בא הכתוב אלא ליתן כרת למברך השם:

מתני' ב יש מביאות קרבן ונאכל ויש מביאות קרבן ואינו נאכל ויש ט] שאינם מביאות [מביאות] קרבן ונאכל ג המפלת כמין בהמה חיה ועוף דר"מ וחכ"א עד ג שיהא בו מצורת אדם ד) המפלת ד סנדל או שיליא או שפיר מרוקם והיוצא מחותך וכן שפחה שהפילה מביאה קרבן ונאכל ואלו מביאות י] ואינן נאכלות ה המפלת ואין יודע מה הפילה יא] ושתי נשים שהפילו אחת ממין פטור ואחת ממין חובה א"ר יוסי אימתי בזמן שהלכו יב] זה למזרח וזה למערב אבל אם היו שתיהן עומדות יג] שתיהן מביאות קרבן ונאכל אלו שאין מביאות ה)המפלת ו שפיר מלא מים מלא דם מלא גנינים ו) ז המפלת כמין דגים וחגבים ושקצים ורמשים המפלת יום ארבעים ויוצא דופן ר' שמעון מחייב ביוצא דופן:

גמ' שפחה מנלן דת"ר 3בני ישראל ז)אין לי אלא בני ישראל גיורת ושפחה מנין ת"ל אשה מאי וכן שפחה ס"ד אמינא כי אמרינן ח)כל מצות שהאשה חייבת בה עבד חייב בה ה"מ בדבר ששוה בין יד]איש ובין אשה אבל יולדת דבנשים איתא באנשים ליתא אימא לא תחייב שפחה אהכי תנא טו] שפחה: אלו טז]מביאין קרבן כו': מאי עבדין ח מייתין תרוייהו חד קרבן ודאי וחטאת עוף ספק ומתני ומי אית ליה לר' יוסי תנאה והתנן ט)רבי שמעון אומר יז]מביאות שניהן חטאת אחת רבי יוסי אומר אין שניהן מביאות חטאת אחת אלמא לר' יוסי לית ליה תנאה אמר רבא מודה ר' יוסי במחוסר כפרה וכן כי אתא רבין אמר ר' יוחנן מודה רבי יוסי במחוסר כפרה מ"ט התם יח]בעי גברא ידיעה דכתיב 4או הודע אליו חטאתו הילכך לא מתיין ומתני אבל הכא כי מתיין נשים קרבן לאישתרויי באכילת קדשים כדתני סיפא דההיא י)רבי יוסי אומר ט כל חטאת שהיא באה על חטא אין יט]שתים מביאות אותה: אלו שאין מביאות כו' ר' שמעון מחייב ביוצא דופן: מ"ט דר"ש אמר ר"ל אמר קרא 5ואם נקבה תלד י)לרבות לידה אחרת כ]מאי היא יוצא דופן ורבנן מ"ט א"ר מני בר פטיש אשה כי תזריע וילדה עד שתלד ממקום שמזרעת:

מתני' יא המפלת לאור שמונים ואחד ב"ש פוטרין מן הקרבן וב"ה מחייבין אמרו ב"ה לב"ש מ"ש אור שמונים ואחד מיום שמונים ואחד אם כא]שיוה לו לטומאה לא ישוה לו לקרבן אמרו להם ב"ש לא אם אמרתם במפלת יום שמונים ואחד שכן יצאה כב]לשעה שהיא ראויה להביא בה קרבן תאמר במפלת לאור שמונים ואחד שלא יצאה כג]לשעה שהיא ראויה להביא בה קרבן אמרו כד]להן ב"ה והלא המפלת יום שמונים ואחד שחל להיות בשבת תוכיח שלא יצאה כה]לשעה שהיא ראויה להביא בה קרבן וחייבת קרבן אמרו כו]להן ב"ש לא אם אמרתם יום שמונים ואחד שחל להיות בשבת שאף על פי שאינן ראוי לקרבן יחיד ראוי לקרבן ציבור (א) תאמר במפלת לאור שמונים (יום) ואחד שאין הלילה ראוי לא לקרבן יחיד ולא לקרבן ציבור והדמים אינן מוכיחים שהמפלת בתוך מלאת דמיה טמאים ופטורה מן הקרבן:

כז]**והכי קאמרי.** ליה רבנן לר"ע אמרת מגדף מביא קרבן הואיל ונאמר בו כרת במקום קרבן מי סברת מגדף דקרא היינו מברך את השם מגדף היינו עובד ע"ז כח]והאי דקתני במתני' [ג.] וחכ"א אף המגדף כו' הכי קאמרי אף המגדף דידך אף מברך את השם שאתה קורא אותו מגדף: **אלא כרת במברך את השם מנא** כט]**להו.** במברך את השם כתיב איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו (ויקרא כד) ונאמר בפסח (במדבר ט) חטאו ישא האיש ההוא מה להלן כרת אף כאן כרת והכי נמי איכא דדריש ליה בפסחים בפרק מי שהיה טמא (דף צג:) ל]ודרשי הכי וחדל לעשות הפסח ראשון לא]דהא קרבן ה' לא הקריב במועדו חטאו ישא ולא נאמר כרת לב]דמגדף במקום קרבן ולא גמרינן ליה אלא מכרת דפסח לג]שאינה בת חטאת דמלות עשה היא. ור"ע אית ליה כרת לד]בשני ומוקי לחטאו ישא בפסח שני וגמר לה]לה ממגדף וסבר מגדף היינו מברך את השם ובפסחים (שם) נמי איכא דדריש ליה הכי: **גירפת.** ר' מתחלפת בד'. לו]הנחת את הקערה מן התבשיל וחסרת גם את העץ. קסבר מגדף היינו מברך את השם ומילתא רבה עבד דפשט ידו בעיקר: **ולא חסרת קסבר היינו עובד עבודת כוכבים.** כגון משורר ומזמר לעבודת כוכבים דלאו מילתא רבה היא כולי האי: **מתני' כמין בהמה חיה ועוף.** מפרש טעמא במסכת נדה בפרק המפלת (כג:) הואיל ונאמרה בו יצירה מ) כאדם: **סנדל.** ולד הוא אלא שנפחתה צורתו: **שיליא.** נמי אמרינן במסכת נדה בהמפלת (דף כו.) אין שיליא בלא ולד. ושפיר היינו עור הולד מרוקם שיש בתוך השפיר צורת איברים קטנים ובמס' נדה מפרש לה בהמפלת נ) : **וכן שפחה.** כנענית ובגמ' פריך למה לי למתניי': **ואין ידוע מה הפילה.** אם צורת אדם וחייבת או דגים וחגבים ופטורה: **מביאה קרבן.** שתי תורים [אחד לעולה ואחד לחטאת לז]ועל שלן] עולה מתנה עלה אם מין חובה ילדה תהא לח]לחובתה ואם לאו תהא עולת נדבה אבל חטאת לא מצי לאתנויי דאין חטאת נדבה לט]ומחייב בספק ואינו נאכל דשמא לאו בת קרבן היא ומליקתה כנבילה בעלמא ומשום חולין על המזבח לא איכפת לן דכיון דאין למזבח אלא דמה לא חשיבא אכילה ובמסכת נזיר (דף כט.) ילפינן דחטאת העוף באה על הספק: **וכן שתי נשים שהפילו.** במחבואה: **אחת מין פטור.** דגים וחגבים: **ואחת מין חובה.** סנדל או שיליא ואין ידוע אי זו הפילה פטור ואי זו הפילה חובה מביאות כל אחת שתי תורים כמו שפירשתי ואינו נאכל: **אימתי.** אינו נאכל בזמן שהלכה כו' שאינן יכולות להתנות שהביאו קיניהן לכהן והלכו לדרכן: **אבל אם שתיהן עומדות כו'.** בגמ' מפרש מאי עבדן: **גנינין.** גוונים: מ]**(כמין דגים וחגבים): המפלת יום ארבעים.** במסכת נדה בפ' המפלת (דף ל.) עד שיעברו מ' יום להריון מא]הוי מיא בעלמא: **גמ'** מב]**ושפחה מנלן דת"ר דבר אל בני ישראל אשה כי תזריע: מאי וכן שפחה.** הא פשיטא לן דכל מצוה שהאשה חייבת בה עבד חייב בה דגמרי ס) לה לה כתיב באשה (דברים כד) וכתב לה ספר כריתות וכתיב בשפחה או חפשה לא נתן לה ע) : **מאי עבדן.** לרבי יוסי מג]מתיין תרוייהו חד קרבן בין שתיהן יקנו חטאת העוף מד]חלא ודאי עולת העוף תביא כל אחת ודאי ובתנאי שאם אינה חייבת תהא נדבה אבל חטאת העוף לא מצי למימר תהא נדבה דאין חטאת נדבה והכי מייתו מה]חטאת העוף ויקנוהו בין שתיהן ומתנין אם אני חייבת יהא מו]חלקך מחול לי ואם את חייבת יהא מז]חלקי מחול לך וממ"נ הויא מליקתה כשרה מח] : **ר"ש אומר כו'.** בפרק דם שחיטה לקמן (דף כג.) : **מודה רבי יוסי.** דמתני' בארבעה מחוסרי כפרה דלא מייתי קרבן לשום חטאת אלא לאשתרויי בקדשים: **התם.** גבי חטאת חלב בפרק דם שחיטה גברא בעי ידיעה שידע שחטא ואי לא מייתי כל חד אשם תלוי ולא חטאת בשותפות: **דקתני סיפא דההיא.** בפ' דם שחיטה (שם) כל חטאת שהיא באה על חטא אלמא באה על חטא דוקא נקט: **ואם נקבה תלד.** הוה ליה למכתב ואם נקבה היא: **מתני' לאור פ"א.** שילדה נקבה ולאור פ"א שהיתה ראויה למחר להביא כפרתה הפילה: **ב"ש פוטרין מן הקרבן.** מלידה ב' אע"ג דלאחר מלאת הוא הואיל ולילה הוא ולא יצאה שעה ראויה לקרבן דלילה מחוסר זמן קרבן הוא דכתיב (ויקרא ז) ביום צותו הילכך לענין קרבן כתוך מלאת דמי: **מ"ש אור פ"א מיום פ"א.** דודאי חייבת כדמפרש לקמן בפ' ארבעה מחוסרי כפרה (דף ט.) : **אם שיוה לו לטומאה.** שהרי אתם מודים שמשקיעת החמה של יום פ' כלו ימי טוהר שלה ואם ראתה בליל פ"א טמאה: **והדמים.** מט]שאתה אומר אם שוה לו לטומאה כו' אינן מוכיחין לקרבן שהרי המפלת תוך מלאת דמיה טמאין מפני הלידה ואינה חייבת קרבן שני:

תוספות הואיל ונאמרה כרת במקום קרבן. ותימה תיפוק ליה דמביא מידי דהוי אשאר כריתות שבתורה דהא ר"ע לא בעי מעשה וכ"ש לר"ל דמעשה זוטא אית ליה ולר' יוחנן מתרץ לטעמיה דמהכא יליף ליה ר"ע בכל התורה דלא בעינן מעשה כמו מגדף דמחייב. ור"ל מתרץ לטעמיה דמהכא יליף דסגי במעשה זוטא: **אתאן** לרבנן. כלומר השיב ר"ע לרבנן כדמפרש ואזיל דלכרת גרידא לא איצטריך דבג"ש אתיא מפסח: **מגדף** היינו עובד עבודת כוכבים. פירש"י מזמר ומשורר לעבודת כוכבים וקשה אמאי פירש כן אי משום דלית ביה מעשה לימא כגון שקיבלו באלוה שאמר לו אלי אתה אלא נראה דמגדף היינו עובד עבודת כוכבים בזיבוח וקיטור והיינו כרת דכתיב בעבודת כוכבים ולא פליגי אלא במברך את השם: **גירפתה** וחיסרת. פי' שלא כילה לגמרי: **לא** חיסרת. פי' לא חיסרת דבר אלא כילה לגמרי כלומר פשט ידו בעיקר שעבד עבודת כוכבים: **אימא** לא תחייב שפחה. תימה אה"נ ואיצטריך קרא לגיורת דאמרי' בספרי גבי ברכת כהנים כל מקום שמדבר בישראל צריך להביא הגרים: **שניהן** מביאין חטאת א'. תימה דהא בעי סמיכה ושניהן א"א לסמוך דלאחד מהן יעשה עבודה בקדשים: **יוצא** דופן. פי' ע"י סם [illegible]

[illegible]

עין משפט נר מצוה

עז א מיי' פ"ב מהל' ע"ז הלכה י':
עח ב מיי' פ"א מהל' מחוסרי כפרה הל"ו:
עט ג מיי' פ"י מהל' איסורי ביאה הל"ח:
פ ד מיי' שם הל' יב:
פא ה מיי' פ"א מהל' מחוסרי כפרה הל"ז:
פב ו מיי' פ"י מהל' איסורי ביאה הל"ד:
פג ז מיי' שם פ"ה הלכה טו:
פד ח מיי' פ"א מהל' מחוסרי כפרה הל"ז:
פה ט מיי' פ"ג מהל' שגגות הל' ד:
פו י מיי' פ"א מהל' מחוסרי כפרה הל"ח:

הגהות הב"ח

(א) במשנה תאמרו במפלת לאור שמונים ואחד כצ"ל ותיבת יום נמחק:

גליון הש"ס

גמ' בעובד ע"ז הכתוב מדבר. ע' שבועות ז ע"ב תד"ה בעא:

מוסף רש"י

מגדף היינו עובד ע"ז. כגון משורר לע"ז (סנהדרין סד:). **כמין דגים.** נמי לאו ולד הוא (נדה כא.). **בני ישראל.** דבר אל בני ישראל אשה כי תזריע, אין לי אלא בנות ישראל מטמאות בלידה (יבמות עד:). **כל חטאת שהיא באה על חטא.** לאפוקי חטאת העוף של יולדת ששתים מביאות אותה ובתנאי, כדאמרינן אמר ר' יוסי אימתי שהלכו זה למזרח וזה למערב כו' (לקמן כג.). **ואם נקבה תלד לרבות כו'.** דמצי למכתב ואם נקבה וטמאה שבועים (נדה מ.). **המפלת לאור שמונים ואחד.** דקי"ל זאת תורת היולדת, מלמד שמביאה קרבן אחד על ולדות הרבה, יכול שתביא על הלידה שלפני מלאת ועל הלידה שלאחר מלאת קרבן אחד ולא יותר, תלמוד לומר זאת, שאם ילדה לאחר מלאת כגון שטבלה לסוף שבועים של נקבה ונתעברה והפילה, אם תוך מלאת הפילה נפטרת בקרבן אחד ואם לאחר מלאת הפילה כבר נתחייבה בקרבן הראשון קודם לידה שניה, ולבסוף מלאת של לידה שניה תביא שתי קרבנות, ואם הפילה ליל של כניסת שמונים ואחד, שכבר עברה מלאת שלה אבל עדיין אינה ראויה להבאת קרבן, שאין קרבן נשחט בלילה, ב"ה מחייבי שתי קרבנות, דלאחר מלאת קרינא ביה, וב"ש פוטרין אותה בקרבן אחד כמפרש טעמייהו (פסחים ג.). **מאי שנא אור שמונים ואחד מיום שמונים ואחד.** הלא אתם מודים לנו שאם לא הפילה הלילה והפילה למחר שחייבת, אף כשהפילה אור לשמונים ואחד תתחייב, שהרי לכל דבר זמן היום והלילה שוים, **אם שיוה לו לטומאה לא ישוה לו לקרבן.** בתמיה ועוד ראיה אחרת דהואיל ושוה לו לטומאה, שעד שקיעת החמה של שמונים דמיה טהורים ואם תראה לאחר שקיעת החמה דמיה טמאין כאילו היא רואה למחר, ולמה לא ישוה לו לקרבן, שכשם שאם תפיל למחר תתחייב, כך תתחייב על הולד של לילו (שם). **שכן יצאה לשעה שהיא ראויה להביא בה קרבן.** לפיכך נתחייבה בקרבן הראשון ושוב אין לידה השניה נפטרת בו, תאמרו במפלת אור לשמונים ואחד, שלא יצתה מידי וולד הראשון לשעה הראויה לקרבן, והדמים שאתם אומרים אינן מוכיחים שהרי הפילה תוך מלאת דמיה של לידה טמאין ופטורה מן הקרבן (שם).

רבינו גרשום

כרת במקום קרבן. בפרשת כי תשגו דמיירי בה בקרבנות: **ואומר חטאו ישא.** דכתיב גבי פסח דכתיב כרת והאיש אשר הוא טהור ובדרך לא היה וגו' **אתאן** לרבנן דלרבנן פסח שני יליף חטאו ממברך את השם לכרת כדאמרי' לקמן: **והכין אמר** להון **ר' עקיבא** לרבנן **אמריתו מגדף לית ביה מעשה.** ולא אתא כרת דיהא לקרבן מיהו מודיתו לי דמגדף היינו מברך את השם ומשום הכי [illegible]

מסורת הש"ס

א) [פסחים צג:], ב) [פסחים צג: סנהדרין סד:], ג) נדה כא. וש"נ, ד) נדה כד:, ה) נדה כד:, ו) נדה כא., ז) [יבמות עד: ע"ש], ח) [חגיגה ד. נזיר סא.], ט) [לקמן כג.], י) [לקמן כג.], כ) [בכורות מז: נדה מ.], ל) פסחים ג. [עדיות פ"ד מ"י], מ) [בראשית ב], נ) [דף כה:], ס) [חגיגה ד.], ע) ויקרא יט,

שינויי נוסחאות

א] הכי. גירסת רש"י ז"ל כתובה בתוס' הרא"ש בתחילת עמוד זה. [נדפס בהשמטות]. (ש"מ): ב] הואיל ונאמר בו. (ש"מ): ג] קסבר מדבעי למכתב כרת דידיה בעלמא וכתבה במקום קרבן ש"מ דמייתי קרבן. (ש"מ): ד] מגדף אמרו ליה מברך. (ש"מ): ה] דכתיב במגדף למאי. (ש"מ): ו] במקלל ונשא חטאו וכתיב בפסח. (ש"מ): ז] כרת. ל"א אמריתו לית ביה מעשה אלא כרת דכתיב במגדף למאי אתא אמרו ליה ליתן כרת למברך את השם מהו מגדף אמרו ליה מברך את השם כתיב במברך ונשא חטאו ובפסח כו'. (ש"מ): ח] את ה' הוא מגדף ראב"ע אומר. (ש"מ): ט] ויש שאינן מביאות אלו מביאות. (ש"מ): י] ואינו נאכל המפלת ואין ידוע מה. (ש"מ): יא] וכן שתי נשים. (ש"מ): יב] שהלכו זו למזרח וזו למערב. (ש"מ וגליון): יג] עומדות כאחת מביאות. (ש"מ): יד] בין באיש ובין באשה. (ש"מ): טו] תנא וכן שפחה. (ש"מ): טז] אלו מביאות קרבן. מאי עבדן מייתן. (ש"מ): יז] אומר שניהם מביאין. (ש"מ): יח] התם גברא בעי. (ש"מ): יט] אין שניהם מביאין. (ש"מ): כ] ומאי היא. (ש"מ): כא] שוה לו. (ש"מ): כב] יצאה בשעה שהיא. (ש"מ): כג] יצאה בשעה שהיא. (ש"מ): כד] נ"ל להם. (גליון): כה] יצאה בשעה. (ש"מ): כו] נ"ל להם. (גליון): כז] לפי הגהת הש"מ (לעיל סוף ע"א) ג' השורות הראשונות ברש"י הם המשך דבריו לעיל והו גירסת רש"י בגמ' (וכן ההמשך בד"ה אלא כרת וכו' עד התיבות אף כאן כרת): כח] מתיבת והאי עד סוף הדיבור נמחק. (ש"מ): כט] מנא לכו דכתיב במברך את השם איש. (ש"מ): ל] טמא ודריש הכי. (ש"מ): לא] ראשון כי קרבן. (ש"מ): לב] כרת במגדף אלא גמרינן ליה מכרת [והשאר נמחק]. (ש"מ): לג] תיבות שאינה בת חטאת דמלות עשה היא נמחק. (ש"מ): לד] כרת בפסח שני ומוקי קרא חטאו ישא. (ש"מ): לה] וגמר ביה כרת ממגדף. (ש"מ): לו] בד' קנחת את. (ש"מ): לז] ואחד לחטאת עולה ומתנה עלה. (ש"מ): לח] תהא העולה לחובתה. (ש"מ): לט] בס"א: ומתייא. (גליון, וכ"ה בדפו"ר): מ] כמין דגים וחגבים. במסכת נדה בפ' המפלת מפרש לה, הס"ד. ומה"ד: המפלת יום מ' עד שיעברו מ' יום. (ש"מ): מא] הוו מיא. (ש"מ): מב] מה"ד, דבר אל בני ישראל [והשאר נמחק]. (ש"מ): מג] יוסי מייתין. (ש"מ): מד] העוף דעולת העוף תביא כל אחת ואחת ובתנאי. (ש"מ), ובגליון כתוב: נ"ל חדא ספק ועולת העוף. ועי' הגהות יעב"ץ: מה] מייתי תרווייהו חטאת. (ש"מ): מו] יהא לחלקי וחלקך. (ש"מ): מז] יהא לחלקך וחלקי מחול. (ש"מ): מח] כשרה ונאכל, הוא סוף הדיבור. (ש"מ): מט] שאתם אומרים. (ש"מ):

תורה אור השלם

1. וְהָאִישׁ אֲשֶׁר הוּא טָהוֹר וּבְדֶרֶךְ לֹא הָיָה וְחָדַל לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ כִּי קָרְבַּן יְיָ לֹא הִקְרִיב בְּמֹעֲדוֹ חֶטְאוֹ יִשָּׂא הָאִישׁ הַהוּא: במדבר ט יג
2. וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּיָד רָמָה מִן הָאֶזְרָח וּמִן הַגֵּר אֶת יְיָ הוּא מְגַדֵּף וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמָּהּ: במדבר טו ל
3. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי נִדַּת דְּוֺתָהּ תִּטְמָא: ויקרא יב ב
4. אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְהֵבִיא קָרְבָּנוֹ שְׂעִירַת עִזִּים תְּמִימָה נְקֵבָה עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא: ויקרא ד כח
5. וְאִם נְקֵבָה תֵלֵד וְטָמְאָה שְׁבֻעַיִם כְּנִדָּתָהּ וְשִׁשִּׁים יוֹם וְשֵׁשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל דְּמֵי טָהֳרָה: ויקרא יב ה

שיטה מקובצת

הכי קאמר. גירסת רש"י ז"ל כתובה בתוס' הרא"ש (בהשמטות): **ואומר חטאו ישא אתא לרבנן.** עיין בהשמטות: **ר' אלעזר בן עזריה אומר בע"ז הכתוב מדבר.** עיין בהשמטות: גליון. **א"ר יוסי אימתי.** לפרש דברי ת"ק אתא. (עכ"ל הרא"ש): **גיורת ושפחה מנין.** מיירי בין במשוחררת [illegible]

גמ' תניא אמרו להן ב"ה לב"ש הרי הוא אומר (א) א] [1] לבת לרבות אור שמונים ואחד ר' הושעיא הוה שכיח קמיה דבר קפרא שבקיה ואתא קמיה דרבי חייא יומא חד פגע ביה ב]בעא מיניה זב שראה ג' ראיות בליל ח' מה ב"ה אומרים בדבר זה טעמייהו דב"ה במפלת בלילה ג]משום דכתיב (ב) לבת אבל זב שראה ג' ראיות בליל ח' פטרי דלא מייתרי קראי או דלמא לא שנא א"ל בר קפרא ד]מה בבלי אומר בדבר זה אישתיק רבי הושעיא לא אמר כלום א"ל בר קפרא צריכין ה]לדברי א עייא נחזור על הראשונות הרי הוא אומר ו]לבת לרבות אור שמונים ואחד נימא כתנאי זב שראה ג' ראיות בליל ח' תני חדא א מביא ותניא אידך אינו מביא מאי לאו תנאי היא דהא דתניא מביא קסבר ב לילה אין מחוסר זמן ז]והדתני אין מביא קסבר לילה מחוסר זמן אמר רב ח]הונא בר אחא א"ר אלעזר הני תנאי סברי ב לילה מחוסר זמן והא דתניא מביא ג בזב בעל ב' ראיות והדתניא אין מביא בזב בעל ג' ראיות זב בעל ב' ראיות מאי למימרא הא קמ"ל דוקא ראה בליל ח' אבל ביממא דז' לא קסבר כל ראייה שסותרת אין מביאה לידי קרבן אמר רבא אמאי אוקימתא להא דתניא אין מביא בזב בעל ג' ראיות ליתנייה גבי ג חמשה מביאין קרבן אחד על עבירות הרבה לא פסיקא ט] ד דא"ר יוחנן ראה ד אחת בלילה וב' ביום מביא ב' בלילה ואחת ביום אין מביא אמר רב יוסף תדע דאחת בלילה וב' ביום מביא דהא ראייה ראשונה י] שכבת זרע בעלמא ואילו חזי תרתין אחרנייתא מצטרפי להו אמר רב ששת בריה דרב אידי מידי איריא ראייה ראשונה של זב חזייה בזמן חיובא אחת בלילה יא] כיון דלאו בזמן חיובא חזייה אי לאו דאשמעינן רבי יוחנן דמצטרף ה"א לא תצטרף ומי א"ר יוחנן לילה מחוסר זמן ה והאמר חזקיה ה נטמא ביום מביא בלילה אין מביא ור' יוחנן אמר אפי' בלילה מביא כי קא"ר יוחנן ב' בלילה ואחת ביום אין מביא לדברי האומר יב] מחוסר זמן לדברי האומר פשיטא ראה אחת בלילה וב' ביום איצטריכא ליה מהו דתימא כיון דלאו בזמן חיובא קחזי ליה לא תצטרף קמ"ל: **מתני'** ו והאשה שיש עליה ספק ה' לידות וספק ה' זיבות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים ואין השאר עליה חובה ה' זיבות ודאות וה' לידות ודאות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים והשאר עליה חובה מעשה שעמדו קינין בירושלים בדינר זהב אמר רבן שמעון בן גמליאל ז המעון הזה לא אלין הלילה עד (ג) שיהיה בדינרין יג] בסוף נכנס לב"ד ולמד האשה שיש עליה ה' לידות ודאות וה' זיבות ודאות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים יד] ואין השאר עליה חובה ח ועמדו קינין טו] ביום ההוא ברבעתים: **גמ'** ת"ר י ה' טז] לידות ודאי וה' זיבות ספק או ה' (ד) יז] לידות ודאי וה' לידות ספק מביאה ב' קינין כ אחת על הודאי ואחת על הספק של ודאי נאכלת והשאר עליה חובה של ספק אין נאכלת ואין השאר עליה חובה ר' יוחנן בן נורי אומר על ודאי תאמר על האחרונה ותפטר של ספק אם יש ודאי ביניהן תאמר על הודאי ותפטר ואם לאו תאמר על אחד מהן ותפטר ר"ע אומר בין על הודאי בין על הספק תאמר על אחת מהן יח] ותפטר א"ל רב נחמן בר יצחק לרב פפא אימא לך משמיה דרבא הני תנאי במאי פליגי דר' יוחנן בן נורי מדמי להון לחטאת דמאן דחייב ה' חטאות עד דמייתי כולהון וסוף מכפר ליה ה"נ ל"ש ור"ע מדמי להון יט] לטבילין דמאן דמחייב ה' טבילות כיון דטביל חדא זימנא איטהר ה"נ ל"ש א"ל רב פפא אי ס"ד ר' יוחנן בן נורי לחטאת מדמי כ] להן אמאי של ספק תאמר על אחת מהן ותפטר אילו מאן דמחייב

גמ' שבקיה. ר' אושעיא לבר קפרא: **בעא מיניה.** רבי אושעיא לבר קפרא: **בליל ח'.** לזיבה ראשונה ולמחר היה ראוי לקרבן: **מה ב"ה כו'.** מי מייתי ב' קרבנות אי לא: (ה) **עייא.** ר' חייא ובלשון גנאי קאמר ליה: (ו) כא] **(הדר בעא מיניה ר' אושעיא מבר קפרא): בבלי.** רבי חייא עלה מבבל כדאמרי' התם (סוכה דף כ.) בתחלה נשתכחה תורה מישראל עלה הלל הבבלי ויסדה וחזרה ונשתכחה עלו בני הגולה ויסדוה ומאן נינהו יהודה וחזקיה בני רבי חייא: **נחזור על הראשונות.** כמו אמר מר. לעיל הרי הוא אומר כו' ומיבעיא ליה לר' אושעיא טעמייהו דב"ה משום או לבת או משום דסברי לילה אינו מחוסר זמן: **והא דתניא אינו מביא קרבן** כב] **[קסבר] לילה מחוסר זמן.** וטעמייהו דב"ה משום או לבת: **בזב בעל שתי ראיות.** שזיבה ראשונה בת שתי ראיות היתה: (ז) כג] **בת ג'.** הלכך כיון דלא יצאת שעה הראויה לקרבן כולה חדא זיבה אריכתא היא: **ליתנייה.** בפ' שני (לקמן דף ט.) גבי ה' מביאין קרבן אחד כו' כי היכי דקתני נזיר שנטמא טומאות הרבה: **לא פסיקא ליה.** כיון דזמנין דראיות דלילה נמי מיחייב כגון ראה אחת בליל ח' ושתים ביום המחרת: **שכבת זרע בעלמא הוא.** דאין לה אלא טומאת ערב בעלמא כדתניא זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע ט) זב בראיה ראשונה הקישו לבעל קרי במס' נדה (דף לה.) ואמרו נמי במגילה (דף ח.) שתים לטומאה וג' אף לקרבן אבל חדא ראיה אין לה אלא טומאת ערב: **ומי א"ר יוחנן כו'.** דקאמר ב' בלילה ואחת ביום כו': **נטמא.** נזיר ביום ח' שראוי לקרבן מביא ב' קרבנות: **בליל ח'** אינו מביא דלענין קרבן טומאה אריכתא היא דלילה מחוסר זמן: **מתני'** ספק זיבה כגון [טועה] שראתה ג' ימים ואינה יודעת אם בימי נדותה אם בימי זיבה מביאה קרבן ואינו נאכל: ספק לידה כגון שהפילה ואין ידוע מה: **האשה שיש עליה ה' ספקות של לידה או ה' של ספק זיבה מביאה קרבן אחד.** חטאת העוף הבאה על הספק: **ואוכלת בזבחים.** שהרי הקרבן הזה לטהרה בא והרי הוא כטבילה אם נטמאת האשה כמה טומאות טבילה אחת עולה לכולן אף קרבן זה כן: **ואין השאר עליה חובה.** לא הצריכוה חכמים להביאן שאף האחת בקושי התירו כד] להקריבה ספק מליקת חולין למזבח שאם לא כן אין לה תקנה ליטהר בקדשים: **ה' לידות ודאות או ה' זיבות ודאות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים.** כמו שפירשתי: **והשאר עליה חובה.** כדאמרינן לקמן בפ' שני (ד' ט:) יכול תביא על הלידה שלפני מלאת ועל הלידה שלאחר מלאת קרבן אחד לשניהם ת"ל זאת י): **קינין.** שני קינין ד' תורין: **בדינרי זהב.** בשני זהובין קן לדינר זהב: **המעון הזה.** שבועה: **נכנס לב"ד ללמוד כו'.** אע"פ שהיקל על דברי תורה עת לעשות לה' הוא שאלמלי לא ימצאו יחדלו מלהביא אפילו אחד ויאכלו בקדשים בטומאת הגוף: **קינין ברבעתים.** ב' קינין בשני רבעי דינר כסף. ל"א רבעתים לשון חצי הוא: **גמ'** ה"ג בתוספתא כ) **ה' לידות ודאי וה' לידות ספק כו' ר' יוחנן בן נורי אומר על הודאי.** חיישינן לפשיעה דאי אמרת תביא על אחת מהן שמא יש אשה שתלד לידה אחת ודאית ואינה רוצה להביא קרבן שתאמר והלא אשתקד היו עלי ה' לידות ודאות ולא הבאתי קרבן על ד' מהן ועכשיו אני מביאה (ח) ור"ע סבר כיון דלא כה] אכלה אשתקד בלא שום קרבן לא פשעה: **תאמר על האחרונה.** אני מביאה ותפטר על השאר. ר"ע אומר תאמר על אחת מהן ואינה צריכה לומר על האחרונה ותפטר על השאר: **ועל הודאי תאמר על האחרונה** כו] **ותפטר.** עכשיו מחיוב שאר קרבנות ואוכלת בזבחים היום ולמחר תקריב שאר קרבנות: **אם יש ודאי ביניהן.** (ט) ממין הספק כז] דאמר על הודאי כדי שתיעשה ודאי ותהא נאכלת ותפטר כח] לגמרי כדפרישית במתני' דבקושי התירו להקריב ספק: **על אחת מהן.** ואפילו על הראשונה: **בין ודאי כו'.** אינה צריכה לומר על האחרונה אני מביאה: בדר"ע ל"ג **ותפטר: ועד דמייתי כולהון.** לא מכפרת (י) אם הביא חטאת ראשונה עדיין חטאים האחרים עומדין אף כאן אם הביאה על הראשונות עדיין טומאה האחרונה במקומה ולא טהרה לאכול בקדשים לפיכך תאמר על האחרונה וטהרה והראשונות תביא לאחר זמן: **מאן דמחייב ה' טבילות.** אפי' אמר על הראשונה אני טובל טהר מכל טומאה:

תוספות ליתני גבי חמשה מביאין. תימה היכי ליתני בהדייהו והא ס"ל להאי תנא לילה מחוסר זמן וה"ל כולה זיבה אריכתא ומשום האי טעמא אמרינן לקמן נזיר שנטמא טומאות הרבה דלא מיתוקמא כרבי דאמר נזירות טהרה לא חיילא עד יום ח' וכגון שנטמא בליל ח' דאי לילה מחוסר זמן כולה חדא טומאה אריכתא היא. ואומר רבי דלא דמי זב הרואה בליל ח' לנזיר שנטמא בליל ח' דזב שטהר ז' נקיים נטהר מיד ושוב כשראה בליל ח' ה"ל זיבה אחרת אבל נזיר נזירות טהרה לא חיילא עד למחר ולילה הוי מחוסר זמן כולה טומאה אריכתא היא שהרי עדיין לא נטהר מטומאה ראשונה: **נכנס** לב"ד ולימד. נראה שלא היקל על ד"ת אלא לטבילות מדמי לה לגמרי דאי מחוייב ה' טבילות כיון דטבל ליה חדא אין צריך לטבול עוד: **רבי** יוחנן בן נורי מדמי ליה לחטאת. תימה א"כ מאי חילק בין ראשונה לאחרונה ואדרבה תצטרך להביא כולן ולא תיסגי לה בקן א':

עין משפט
נר מצוה

פז א ב מיי' פ"ג מהל' מחוסרי כפרה הל"ד:
ג [מיי' שם]:
פח ד מיי' שם הלכה ה:
פט ה מיי' פ"ו מהלכות נזירות הל' טו ע"ש:
צ ו ז מיי' פ"א מהל' מחוסרי כפרה הל"י:

גליון הש"ס

גמ' אחת על הודאי ואחת על הספק. תמוה לי דהא באחד תסגי דאם הספק הם זבות פטורים באחד של הודאי. דיש עליה עשרה זיבות דסגי באחד. ולע"ג:

מוסף רש"י

עייא. כך כינה שמו של ר' חייא, לשון גנאי (מו"ק טז:). **לילה אין מחוסר זמן.** אין חסרון זמן במי שהגיע לילו להקריב קרבנותיו מחר, הלכך מחוייב הוא להביא אלא שהלילה מעכבו מלהביא (חגיגה ט:) דהלילה הולך אחר היום (מנחות ק. והכוונה אחר היום שלאחריו). **ראה אחת בלילה ושתים ביום.** זב שספר שבעה נקיים כמשפטו וטבל והעריב שמשו וחזר וראה אחת בלילה ושתים למחר, **מביא.** קרבן על טומאה שניה זו לבד מן הקרבן שיביא על הראשונה, ויביא שני קרבנות כשיטהר, הואיל ולא ראה השניה עד שיצא לשעה שהיא ראויה להביא קרבן, יש לו תשלומין, ואף על השניה יביא, אע"פ שתחילתה בתוך זמן קרבן הראשונה לא אמרינן חדא טומאה היא (חגיגה ט:). **נטמא ביום מביא.** תנן (לקמן ט.) נזיר מביא קרבן אחד על טומאות הרבה, ואמר חזקיה נטמא ביום ח' שהוא ראוי להביא קרבנות ולהתחיל מנין נזירותיו וימים שמנה קודם טומאה בטלין, כמו שנאמר וביום השמיני יביא שתי תורים או שני בני וגו' והזיר לה' את ימי נזרו וגו' והימים הראשונים יפלו כי טמא נזרו, **מביא.** קרבן על הטומאה השנית, שכבר נתחייב בקרבן הטומאה והתחילה שניה והרי זו טומאה אחרת, אבל נטמא בליל שמיני אינו מביא אלא קרבן אחד, דכיון דלא יצא מטומאה הראשונה לשעה שהיא ראויה להביא עליה קרבן, לא נתחייב בקרבן הראשון ואין לו תשלומין (חגיגה ט.). **אפילו בלילה מביא.** הואיל וטבל לטומאתו ראשונה והעריב שמשו נתחייב בקרבן ואע"פ שאין לילה ראוי לקרבן (שם). **ספק ה' לידות.** חמש פעמים הפילה ספק רוח ספק ולד (רשב"ם ב"ב קסו.). **וספק ה' זיבות.** כגון מקולקלת למניינה וראתה חמשה חדשים שלשה ימים רצופים בכל חדש, ספק בימי נדה ספק בתוך י"א יום שבין נדה לנדה שהם ימי זיבה וחייבת בקרבן (שם). **מביאה קרבן אחד.** ליטהר מטומאתה, תור לעולה ותור לחטאת ואינו נאכל, דחטאת העוף בא על הספק ואינו נאכל, כדנפקא לן ממתני' דר' יוסי בר' חנינא במס' נזיר (כט. ב"ב שם). **ואין השאר עליה חובה.** שבקושי התירו להביא חטאת העוף על הספק כדי לטהרה מספק טומאתה, משום דהויא חטאת אזלא לקבורה וכיון דמיטהרא בקרבן אחד כדאמרינן (לקמן) **דומיא** דאשה טמאה דמיחייבא חמש טבילות וטבילה אחת מטהרת, תו לא מייתי חטאת מספק להביאו לבית הפסול (ב"ב שם). **והשאר עליה חובה.** וכגון דילדה לאחר מלאת, אבל על הלידה שבתוך מלאת נפטרת בקרבן אחד על שניהם, ומזאת תורת היולדת נפקא לן בפרק ארבעה מחוסרי כפרה (לקמן ט: רשב"ם ב"ב שם). **המעון הזה.** בבית המקדש נשבע (שם). **עד שיהיה בדינרין.** של כסף, כלומר שיהא זול (שם). **ברבעתים.** קן ברובע דינר (לקמן י:).

הדרן עלך שלשים ושש

רבינו גרשום

גמ': הרי הוא אומר או לבת. דיתירא הוא דיכול למימר ובמלאת ימי טהרה תביא כבש אלא להכי כתיב **לרבות אור פ"א** לקרבן: הוה שביח. **שבקיה.** שהיה תלמידו: לבר קפרא **ואתא** ולמד מר' חייא שהיה גדול מן בר קפרא: **פגע ביה.** בר קפרא בר' אושעיא: **בעא מיניה.** ר' אושעיא **זב שראה ג' ראיות בלילי שמיני.** בסוף ימי ספרו שביום שמיני צריך להביא קרבן על זבות ראשון ועכשיו שראה בליל שמיני ג' ראיות דמחוייב קרבן אחר הוא **מה בית הלל אומרים בדבר זה** כו': **דקא מייתרי קראי.** או לבת כדאמרן: **לא הדר ליה.** ר' אושעיא כלום מפני שצער היה לו שקרא לר' חייא רבו עייה בלשון גנאי: **ובבלאי.** שר' חייא עלה מבבל ולא רצה לקרותו בשמו: **א"ל.** ר' אושעיא: **בר קפרא צריכים אנו לדברי עייה** שאתה מגנה לפי שהוא יודע להשיב ולא אתה: **נחזור על הראשונות** דברים ששאלו. כלומר היינו כגון אמר מר **הרי הוא אומר** כו': **מאי לאו תנאי הוא דהא דתניא מביא** קסבר **לילה אין מחוסר זמן.** והיינו טעמא נמי דמפלת לאור פ"א ולא צריך קרא: **והא דתניא אין מביא** דקסבר **לילה מחוסר זמן.** והכא במפלת לאור פ"א היינו טעמא דמחייבי דכתיב או לבת: לא דכולי עלמא סברי **לילה מחוסר זמן** ואית להו או לבת לרבות אור פ"א **והא דתניא מביא בזב בעל שתי ראיות.** דחזא מעיקרא קודם ספרו וכי הדר וחזא בלילי שמיני שלש כיון דלילה מחוסר זמן מצטרפי הני שלש בהדין תרין קמאי וכטומאה חדא אריכתא דמיא ומייתי קרבן חד: **והא דתניא אין מביא בזב בעל שלש ראיות.** הוה מעיקרא דהא איחייב ליה בקרבן והשתא לא איצטריך לאיצטרופי הנך בתראי לקמאי וכיון דבשעת דחזא בתראי מחוסר זמן הוא אינו מביא אלא קרבן אחד: **בזב בעל ב' ראיות** מעיקרא פשיטא דמביא דמצטרפין: **הא קמ"ל דוקא.** דמצטרפין **דראה בלילי שמיני** דכבר חוץ לימי ספרו הוא והיינו טעמא דמצטרפין דלילה מחוסר זמן: **אבל** חזא **ביממא דשביעי.** בתוך ימי ספרו לא מצטרפין ולא מייתי: **דקסבר כל ראיה שהיא סותרת.** חשבון ימי טהרתו אינה מצטרף להביא לידי קרבן דאמרינן התם ראיות דשביעי שביעי אינה סותרת אלא יומה ויוסיף יום אחד כנגדו: **וליתנייה להא גבי חמשה מביאין קרבן אחד על עבירות הרבה.** כלומר האי נמי מביא קרבן אחד על זיבות הרבה: **לא פסיקא ליה.** הא למיתני **דהא אמ"ר יוחנן ראה אחת בלילה** בליל שמיני ושתים בשמיני מביא קרבן שני כיון דרובא חזא בשעה שראוי להביא קרבן: **תדע.** דמצטרפי **אחת בלילה ושתים ביום ומביא דהא ראייה ראשונה של זב** אם לא ראה שוב אותה ראייה אחת דינה **כשכבת זרע בעלמא** כבעל קרי דאין לה אלא טומאת ערב בלבד: **ואילו חזא** עוד **תרתי מצטרפי** לקרבן: **מאי איריא.** לא מצי יליף דראייה ראשונה בדין הוא דמצטרפין **דחזיא בזמן חיובא** כו': **והאמר חזקיה נטמא.** נזיר **ביום** שמיני לטהרתו **מביא** קרבן אחר **בליל** שמיני **אינו מביא** קרבן אחר: ור' **יוחנן אמר אפי'.** נטמא **בלילה** דקסבר לילה לאו מחוסר זמן: כי איצטריך ליה לר' יוחנן למימר אחת בלילה ושתים ביום מביא קרבן וכו' **מהו דתימא** כו': מתני': **האשה שיש עליה** ספק חמש **לידות.** ספק אם ילדה הוא או ספק ולד: **או ספק חמש זיבות.** ספק אם ראתה חמש זיבות קודם נדתה או בתוך אחד עשר יום שבין נדה לנדה שהיא שומרת יום ולא זבה: **מביאה קרבן אחד.** מספק ומותרת לוכל בזבחים: **ואין השאר.** דקרבנות האחרים עלה חובה להביא הואיל וספק לידות היו: אבל אם היו עליה **חמש לידות ודאות** או **חמש זיבות ודאות מביאה קרבן א' ואוכלת בזבחים והשאר עליה חובה** להביא: **ומעשה שעמדו קינין.** של יולדות ושל זבות **בירושלים בדינר זהב** הקן מפני שאמרו השאר עליה חובה ובאו נשים הרבה שהיו עליהן חמש לידות ודאות וזיבות ודאות ורבו לקנות והוקירו הקינין: **אמר רשב"ג המעון הזה.** נשבע במי ששיכן שמו בבית הזה **שלא אלין הלילה עד** שאזלזל הקינין **עד שיעמדו בדינרין.** של כסף **ונכנס לב"ד** בלשכת הגזית **ולימד האשה** כו' **מביאה קרבן אחד** על האחרונה שבהן **ואוכלת בזבחים** ופטורה **ואין השאר עליה חובה** והוזלו הקינין מפני ההוראה זו **ועמדו בו ביום ברבעתיים** בחצי דינר של כסף שבלשונם ובלשון הברייתא קורין לחצי דינר ריבוע: גמ': **חמש לידות ודאות וחמש לידות ספק.** כך כתוב בתוספתא וכך מיסתבר יותר: **מביאה ב' קינין אחת על הודאי** כו' ולא יותר: ור' **יוחנן בן נורי אומר על הודאי תאמר.** בפירוש **על האחרונה** אני מביאה **ותיפטר** מן האחרים ועל אותן **של ספק אם יש** לידה או זיבה אחת **ודאי ביניהן תאמר על הודאי** אני מביאה **ותיפטר** על השאר: **ר' עקיבה אומר תאמר על אחת מהן.** אני מביאה ואין צריך לומר על האחרונה **ותיפטר: דר' יוחנן בן נורי.** דקאמר על האחרונה **מדמי להון לחטאות דמאן דמיחייב חמש חטאות עד דמייתי כולהון וסוף** כי השלים האחרונה דמביא על האחרונה ודמי כולהו כטומאה אריכתא וכמביא קרבן אכולהו דמי ומיכפר: **ור' עקיבא.** דקאמר על אחת מהן על איזו שירצה **מדמי להון לטבילות דמאן דמיחייב חמש טבילות כיון דטביל חדא זימנא איטהר הכא נמי לא שנא.** ובהאי קרא קא מיפלגי וכפר עליה הכהן וטהרה ר' יוחנן בן נורי סבר וטהרה בחטאת קא מיירי הלכך מדמי להון לחטאות. ור' עקיבא סבר וטהרה בטבילה קא מיירי הילכך מדמי להון לטבילות:

מסורת הש"ס

א) [מ"ק טז:], **ב)** [חגיגה ט: וש"נ], **ג)** לקמן ט., **ד)** חגיגה ט:, **ה)** ג"ז שם., **ו)** ב"ב קסו., [טהרות פ"ד מי"ג], **ז)** [פי' נשבע שבועה במקדש. ערוך וכן פי' רשב"ם בב"ב קסו.], **ח)** [לקמן י:], **ט)** [ויקרא טו], **י)** [ויקרא יב], **כ)** [פ"א ה"ג עיי"ש],

שינויי נוסחאות

א] אומר או לבת. (ש"מ): **ב]** ביה בבר קפרא בעא. (ש"מ): **ג]** משום. ס"א דלילה לאו מחוסר זמן הוא זב נמי מיחייב דלילה לאו מחוסר זמן הוא או דילמא טעמייהו דב"ה בהמפלת משום דכתיב או לבת. והתם הוא דמחייבי דמייתרו קראי אבל הכא בזב שראה ג' ראיות בליל ח' פטרי דלא מייתרי קראי א"ל בר קפרא. (ש"מ): **ד]** קפרא מה עייא אומר בדבר זה לא אמר ליה רבי אושעיא כלום הדר רבי אושעיא בעי מיניה מילתא אחריתי א"ל בר קפרא מה. (ש"מ): **ה]** צריכין אנו לדברי עייא. (ש"מ): **ו]** אומר או לבת. (ש"מ): **ז]** זמן והא דתניא. (ש"מ): **ח]** רב אחא בר הונא. (ש"מ): **ט]** פסיקא ליה דא"ר. (ש"מ): **י]** ראשונה של זב שכבת זרע בעלמא הוא ואילו. (ש"מ): **יא]** בלילה ושתים ביום כיון. (ש"מ): **יב]** האומר לילה מחוסר כו' פשיטא דשתים בלילה ואחת ביום אין מביא אחת בלילה ושתים ביום איצטריכא ליה. (ש"מ): **יג]** בדינרין כסף נכנס. (ש"מ): **יד]** עי' בתוס' ב"ב קסו. ד"ה ה"ג גי' ר"ת דל"ג ואין. (גליון): **טו]** קינין בו ביום (תיבת ההוא נמחק). (ש"מ): **טז]** נ"ל זיבות. (גליון): [ועי' רגמ"ה אך בש"מ מגיה לקמן ועיין בהגהה הבאה] **יז]** ה' זיבות ודאי וה' לידות ספק. (ש"מ, וכ"ה בהגהות הב"ח): **יח]** ותפטר. עיין ש"מ בהשמטות: **יט]** בדפו"ר: לטבילות: **כ]** מדמי להון אמאי. (ש"מ): **כא]** בה"ז מ"ז וע"ש. (גליון): **כב]** וכ"ה בש"מ: **כג]** [מתחיל הדיבור] בזב בעל שלש ראיות שזיבה ראשונה היתה בת. (ש"מ): **כד]** התירו להקריב ספק. (ש"מ): **כה]** דלא נפטרה אשתקד. (ש"מ): **כו]** האחרונה אני מביאה ותפטר. (ש"מ): **כז]** ביניהן ממין הספק שיש ד' זיבות ספק וא' ודאי תאמר על הודאי. (ש"מ): **כח]** ותפטר לגמרי ואם לאו תאמר על א' מהן כדפרישית. (ש"מ), אמנם בכי"י נכתבה הגהה זו בין השיטין ושוב נמחקה ול"ע:

תורה אור השלם

1. וּבִמְלֹאת יְמֵי טָהֳרָהּ לְבֵן אוֹ לְבַת תָּבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ לְעֹלָה וּבֶן יוֹנָה אוֹ תֹר לְחַטָּאת אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל הַכֹּהֵן: ויקרא יב ו

הגהות הב"ח

(א) גמ' הרי הוא אומר או לבת: **(ב)** שם משום דכתיב או לבת: **(ג)** שם במשנה עד שיהו בדינרין לסוף נכנס: **(ד)** גמ' ת"ר ה' לידות ודאי ה' זיבות ספק או ה' זיבות ודאי: **(ה)** רש"י ד"ה בבלי נ"ל קודם ד"ה עייא: **(ו)** ד"ה הדר בעא. נ"ב משמע מפירוש רש"י הא דקאמר נחזור על הראשונות כו' רב הושעיא הוא דקא בעי מיניה תו מבר קפרא: **(ז)** ד"ה זב בעל שתי וכו' היתה הס"ד ואח"כ מ"ה בזב בעל ג' ראיות שזיבה ראשונה בת ג' היתה הילכך כיון דלא יצאת לשעה הראויה: **(ח)** ד"ה ה"ג בתוספתא וכו' ועכשיו אני מביאה תאמר על האחרונה וכו' על השאר ר"ע סבר וכו' לא פשעה הס"ד: **(ט)** ד"ה אם יש ודאי ביניהן בין הספק תאמר על הודאי: **(י)** ד"ה ועד דמייתי וכו' דאם הביא:

שיטה מקובצת

אומר או לבת **לרבות אור שמנים ואחד.** והא דקאמר במתני' מ"ש אור פ"א מיום פ"א לדברי ב"ש קאמר. (תוס'): **א"ל בר קפרא צריכין אנו לדברי עייא נחזור על הראשונות.** עיין בהשמטות: **אבל ביממא דשביעי לא.** עיין בהשמטות: **כל ראייה שסותרת אין מביאה לידי קרבן.** עיין בהשמטות: **אמר רשב"ג המעון הזה כו' ואין השאר עליה חובה.** עיין בהשמטות: **ברבעתים.** פי' שני קינין בשני רבעין קן ברובע דינר כסף דאמרי' לקמן גר בזמן הזה צריך שיפריש רובע לקינו והא דאמרינן לקמן הביא פרידה אחת י"ל היינו בדיעבד. (תוס'): **חמש לידות כו' חמש זיבות.** פי' דתרווייהו לא מפטרי בקרבן אחד. (תוס'): גליון. חמש לידות ודאות וחמש זיבות בספק מביאה שני קינין אחד על הודאות ואחד על הספק וקרבן של ודאי לידה אינו פוטר של ספק זיבה כדאיתא לקמן בפ' ד' מחוסרי כפרה. (עכ"ל הרא"ש): **על ודאי תאמר על האחרונה ותפטר.** עיין בהשמטות: **רבי עקיבא אומר כו'.** עיין בהשמטות: **ור"ע מדמי להו לטבילות.** עיין בהשמטות: **א"ל רב פפא אי ס"ד ר' יוחנן כו' אמאי של ספק כו'** כמו כן מצי למיפרך מאחרי דמדמי להו לחטאת ודאי תאמר כו' והלא לא מכפר עד שתביא אלא פריך שפיר מסיפא. תוס':

עין משפט
נר מצוה

צא א מיי' פ"ח מהל' שגגות הלכה ו:
א ב מיי' פ"א מהל' מחוסרי כפרה הל' א:
ב ג מיי' שם פ"ב הלכה ב:
ג ד מיי' שם הל' ז:
ד ה מיי' שם ופ"ו מהל' איסורי ביאה הל' ז:
ה ו מיי' פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו:
ו ז מיי' שם פי"א הל"א:
ז ח מיי' שם פ"י הלכה ח:
ח ט מיי' שם פי"א הלכה א:
ט י מיי' פ"א שם הל' ז:
י כ ל מיי' פ"א מהל' מחוסרי כפרה הל"ג:
מ [מיי' פ"א מהל' מעשה הקרבנות הל' ו]:

תורה אור השלם

1. דַּבְּרוּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲמַרְתֶּם אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׂרוֹ זוֹבוֹ טָמֵא הוּא: ויקרא טו ב

2. וְהַצָּרוּעַ אֲשֶׁר בּוֹ הַנֶּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרֻמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָרוּעַ וְעַל שָׂפָם יַעְטֶה וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא: ויקרא יג מה

3. וְכִבֶּס הַמִּטַּהֵר אֶת בְּגָדָיו וְגִלַּח אֶת כָּל שְׂעָרוֹ וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָהֵר וְאַחַר יָבוֹא אֶל הַמַּחֲנֶה וְיָשַׁב מִחוּץ לְאָהֳלוֹ שִׁבְעַת יָמִים: ויקרא יד ח

4. וְכִי יָגוּר אִתְּכֶם גֵּר אוֹ אֲשֶׁר בְּתוֹכְכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם וְעָשָׂה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ כַּאֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ כֵּן יַעֲשֶׂה: במדבר טו יד

5. הַקָּהָל חֻקָּה אַחַת לָכֶם וְלַגֵּר הַגָּר חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּכֶם כַּגֵּר יִהְיֶה לִפְנֵי יְיָ: במדבר טו טו

הגהות הב"ח

(א) גמ' למיעל בקהל סוף סוף נזיר מ"ט לא תני נזיר נמי כי מייתי: (ב) שם הביא חובתו אחת מן הבהמה: (ג) שם א"כ הביא חובתו אחת מן הבהמה לא תסגי בגוויה כצ"ל ותיבת עליה נמחק: (ד) רש"י ד"ה ור"ע לא חייש וכו' אפשר היא מייתא קרבנה: (ה) ד"ה ה"ג א"כ וכו' מענין של: (ו) ד"ה גר וכו' דאפי' רבנן כצ"ל ואות ל' נמחק:

רבינו גרשום

אילו מאן דמחייב חמש אשמות תלויין. להכי מדמי להו לאשמות תלויין דאשמות תלויין הוו ספק כי הני: **חלוקין באשמות.** דבעי איתויי אשם תלוי אכל חד וחד הכא נמי בעי אייתויי אכל ספק לידה ולידה: **אלא דכולי עלמא לטבילות מדמי להו ובחוששין לפשיעה קא מיפלגי** דר' יוחנן בן נורי. דאמר תאמר על האחרונה ותיפטר משום **דסבר חוששין לפשיעה** דאי אמרת תאמר על אחת מהן ותיפטר שמא יש אשה שתלד לידה אחת ודאית ואינה רוצה להביא קרבן שתאמר והלא אישתקד היו עלי חמש לידות ודאות ולא הבאתי קרבן על ארבע מהן ועכשיו נמי אינה מביאה קרבן על לידה זו ופשעה ואינה מביאה אבל כשנאמר תאמר על האחרונה סברא זה שחייבוני לומר על האחרונה היינו טעם דשם לידה אחת היא והוי משמע כאילו אחרונה כיפרה על כולם אף עכשיו איני נפטרת בלא קרבן: **ור' עקיבא.** דאמר על אחת מהן **סבר לפשיעה לא חיישינן.** דכיון דידעה דלא נפטרה אישתקד בלא שום קרבן אף השתא נמי אינה נפטרת ותביא קרבן:

הדרן עלך שלשים ושש:

ארבעה מחוסרי כפורים. אינן רשאין לוכל בקדשים עד שיביאו כפרתן אע"ג דנטהרו: **ר' אליעזר בן יעקב אומר גר** אע"פ שמל וטבל **מחוסר כפורים** הוא ואסור לוכל בקדשים עד שיביא קינו ויזרק עליו הדם: **ונזיר.** טהור ששילם נזירותו מותר הוא לוכל בקדשים שטהור הוא אבל מחוסר כפורים הוא ליין ולגלח וליטמא למתים עד שיביא כפרתו: [גמ'] **מטמא באונס.** אם ראה זיבה מחמת חולי או מחמת אותן ז' דברים שבודקין בהן את הזב: **מבשרו.** מעצמו: **ומטמא בראיות.** בג' ראיות: **כבימים.** כזבה בימים דכתיב בזב ג' פעמים זובו: **וזבה בימים.** ואשה כי תזוב ימים רבים שנים רבים ימים שלשה: **וזבה מטמאה באונס.** דלא כתיב בה מבשרה והאי דכתיב ואשה כי תהיה זבה דם יהיה זובה בבשרה האי בנדה קא מיירי והאי בבשרה ילפינן מינה מלמד שמטמאה בפנים כבחוץ: **כשהוא אומר והצרוע הרי כאן שנים.** צרוע דלעיל והאי והצרוע הרי שנים אחד לאיש ואחד לאשה: **א"כ מה צורך לומר איש נתקו הכתוב** לדין פריעה ופרימה **מענין של מטה** מן והצרוע סתם דמשמע [נמי אשה] ונִתְּנוֹ לצרוע של מעלה דכתיב ביה איש: **איש פורע ופורם.** והיינו דכתיב בלשון זכר בגדיו וראשו. לישנא אחרינא א"כ כיון דמצרוע נפיק בין איש ובין אשה ובין קטן א"כ למה כתיב איש לענין של מטה לומר לך כו': **ולא מחוץ לאהלה.** שאם היא מצורעת ובועלה אינו מצורע מותר לשמש עמה: **זב וזבה עיקר טומאתן חלוקה.** דזב בראיות וזבה בימים אבל **מצורע ומצורעת אין טומאתן חלוקה** דאידי ואידי שיעור טומאתן בכגריס הוא: **ור' אליעזר סבר** גר מייתי קרבן בין לאכשוריה למיעל בקהל ובין לאכשוריה למיכל בקדשים כדאמרינן לקמן בברייתא גר מעוכב לוכל בקדשים וההוא סתמא ר' אליעזר היא: **ונזיר** נמי מכדי כיון דצריך קרבן למישרייה ביין אע"ג דחולין אפי' הכי תנייה במתניתין: **ולר' אליעזר דתני נזיר.** אע"ג דלא צריך למישריה בקדשים אלא בחולין **ניתני נמי נזיר טמא** דצריך קרבן למישרייה ביין: קסבר ר' **אליעזר נזיר טמא כי מייתי קרבן** לאו למישרייה ביין קא מייתי ליה אלא שיהא ראוי **למיחל עליה נזירות דטהרה** כדכתיב והימים הראשונים יפלו ואסור ביין עד שיגמור נזירות דטהרה הלכך לא תני נזיר טמא: **עד שיביא** קינו. שתי פרידין: **אם הביא אחת שחרית אוכל בקדשים לערב.** ויכול להביא האחרת אפי' לאחר זמן: **אם הביא חובתו מן הבהמה.** אפי' בהמה אחת לעולה **יצא** או שתי בהמות **עולה ושלמים יצא: ולא אמרו קן.** שתי פרידין **אלא להקל** עליו אבל אם רצה להביא בהמה יביא: **מה אתם.** כשנכנסתם לברית ולמצות **עולה ושלמים** כדכתיב וישלח את נערי בני ישראל וגו': **לעוף.** לקינין איתרבי משום להקל כדאמרינן לקמן: **לעולת בהמה.** אחת לא כל שכן: **מיעט קרא כן יעשה.** והתם לא הוה מנחה: **הוי אומר זו עולת העוף** דבעולת בהמה עורה לכהנים ואילו בעוף אפילו מוראה ונוצה אסור בהנאה דהא נבלעין במקומן:

חמש אשמות תלויין כי מייתי חד מי מיפטר והתניא א זה הכלל כל שחלוקין בחטאות חלוקין באשמות ב] אלא דכולי עלמא לטבילות מדמי להון ובחוששין לפשיעה קמיפלגי רבי יוחנן בן נורי סבר חיישינן לפשיעה ורבי עקיבא סבר לא חיישינן לפשיעה:

הדרן עלך שלשים ושש

ארבעה ג מחוסרי א] כפרה וארבעה מביאין על הזדון כשוגג ואלו הן מחוסרי כפרה ב הזב והזבה והיולדת והמצורע רבי אליעזר בן יעקב אומר גר מחוסר כפרה עד ב] שיזרוק עליו הדם ג] נזיר ליינו ותגלחתו וטומאתו: **גמ'** מאי שנא זב וזבה דמני להון בתרין משום דחלוקה ד] טומאתו דזב לא מטמא באונס ה] וזבה לא מטמאה בראיות כבימים דתניא (ה 1 מבשרו ג ולא מחמת אונסו ו] (ומי טמא) בראיות כבימים דתניא תלה הכתוב את ז] הזכר ד בראיות ואת הנקבה ה בימים וזבה מטמאה באונס ולא מטמאה בראיות כבימים מצורע ומצורעת נמי חלוקה טומאתן ו דמצורע טעון פריעה ופרימה דכתיב 2 בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע ז ואסור בתשמיש המטה ומצורעת ח אינה טעונה פריעה ופרימה דתניא (ה) ח] אין לי אלא איש אשה ט] מנין כשהוא אומר י] 2 והצרוע הרי יא] כאן שנים אם כן מה ת"ל איש נתקו הכתוב יב] מענין של מעלה לענין של מטה לומר איש פורע ופורם ואין האשה פורעת ופורמת ט ומותרת בתשמיש המטה יג] שנאמר 3 וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים ולא מחוץ לאהלה הלכך נמנינהו בתרין זב וזבה עיקר טומאתן חלוקה מצורע ומצורעת אין עיקר טומאתן חלוקה י האי והאי כגרים הוא: ר"א בן יעקב אומר גר מחוסר כו': ות"ק מאי טעמא לא תני גר כי קתני מדעם דמישרי למיכל בקדשים כ גר כי קא מייתי קרבן לאכשורי נפשיה למיעל בקהל (א) יד] ונזיר מאי טעמא לא תני סוף סוף נזיר נמי כי מייתי קרבן לאישתרויי למישתי יין דחולין הוא ור"א טו] דקתני נזיר למישרי נפשיה ניתני נמי נזיר טמא כי קא מייתי קרבן למיחל עליה נזירות טז] בטהרה הוא י תנו רבנן ל גר מעוכב לאכול בקדשים עד שיביא קינו הביא פרידה אחת שחרית אוכל בקדשים לערב י כל הקינין שבתורה אחד חטאת ואחד עולה כאן שתיהן עולות מ הביא חובתו (ב) מן הבהמה יצא עולה ושלמים יצא מנחה ושלמים לא יצא לא אמרו קן אלא להקל מאי שנא מנחה ושלמים דלא יצא דכתיב 4 כאשר תעשו כן יעשה מה אתם עולה ושלמים אף גר עולה ושלמים א"כ (ג) חובתו יז] אחת מן הבהמה לא תיסגי יח] עליה בגוויה דהכתיב כאשר תעשו כן יעשה אר"פ יש לומר לעוף איתרבי לעולת בהמה לא כל שכן אי הכי אפילו מנחה נמי מיעט קרא כן ועוף היכא איתרבי דת"ר כאשר תעשו כן יעשה מה אתם עולה ושלמים אף הוא עולה ושלמים יט] שנאמר 5 ככם כגר מנין לרבות את העוף ת"ל כ] אשה ריח ניחוח לה' איזה דבר שכולו לה' הוי אומר כא] עולת העוף

ה' אשמות תלויין [כו'] חוששין לפשיעה. אם לא כב] הצריכוה לומר על האחרונה אני מביאה תהא כג] סוברת שנפטרה בקרבן זה ולא יהו השאר עליה חובה ותפשע ולא תביאם וכי מצרכת לה לומר על האחרונה אני מביאה ידעה דהשאר עליה חובה אבל על הספק שאין השאר עליה חובה לא מזקקינן לה לומר על האחרונה אני מביאה: **ורבי עקיבא לא חייש לפשיעה.** ואני שמעתי חוששין לפשיעה שמא תפשע ולא תביא אפילו קרבן אחד ותאכל כד] זבחים בטומאת הגוף וקשיא לי בגוה טובא חדא אפשר היא (ד) מתיא קרבנה ומשום דלא מצרכת לה לומר על האחרונה ליחוש שמא תחזור בה ועוד אי חיישת להכי כל שכן דעל הספק היא מקילה ואמאי לא מצרכת לה לומר על האחרונה ליחוש שמא תחזור בה ולא תביאנו ואכלה בקדשים בספק טומאת הגוף:

הדרן עלך שלשים ושש

ארבעה מחוסרי כפרה. מביאין חטאת ולא על חטא אלא לאכול בקדשים: **עד שיזרוק עליו הדם.** דבעי איתויי קרבן כדמפרש לקמיה: **ונזיר ליינו ולתגלחתו ולטומאתו.** ונזיר מחוסר כפרה שכל זמן שלא כיפר אסור ביין ובתגלחת ולטמא למתים: **גמ' דמני להו בתרין.** דחשיב זב וזבה בתרין מהנך מחוסרי כפרה: **מבשרו.** מכח אברו ומתוקף יצרו: זבה מטמאה באונס כדאמרינן בפרק בנות כותים (נדה דף לו:) וכי יזוב זוב דמה (ויקרא טו) הרי אונס אמור: **ומטמא בראיות.** אם ראה ג' ביום אחד: כה] **כבימים.** אם ראה ג' ימים רצופין כדמפרש בב"ק בפרק ב' (דף כד.) כו] זבה לא מטמאה אלא בימים: **הרי כאן שנים.** לצרוע משמע בין זכר בין נקבה מטמאין בנגעים: ה"ג **א"כ מה ת"ל איש** (ה) **לענין של מטה.** לטהרת כז] טומאת נגעים א"א שהרי נאמר והצרוע: **איש.** דכתיב במקרא העליון לענין מקרא התחתון שפריעה ופרימה כתובה כח] באחרונה לומר לך איש פורע ופורם: **עיקר טומאתן חלוקה.** זה בראיות וזבה בימים ולא בראיות: **כגרים.** דזהו שיעור נגע כחצי פול: **סוף סוף נזיר.** מ"ט לא תני הא לאישתרויי הוא: ומשני ההוא לאו לאשתרויי בקדשים אלא ביין דחולין הוא וכי קחשיב כפרה דמעכבא שום אכילה דקדשים: **גר מעוכב לאכול בקדשים.** דאפילו (ו) לרבנן סבירא להו כר"א בן יעקב דאמר לאישתרויי הוא דמייתי והא דלא תני ליה משום דלא מיקרי מחוסר כפרה: **הביא פרידה אחת.** גוזל אחד שחרית: **אוכל בקדשים לערב.** ובלבד שיביא השניה כדאמרינן לקמן [ט.] להביא פרידה אחת א"א: **כאן שתיהן עולות.** כדאמרן לקמן בגמ' (ט.) מדור המדבר: **הביא חובתו מן הבהמה.** עולה אחת יצא: **עולה ושלמים.** לאו דוקא אלא משום דבעי למיתני מנחה ושלמים לא יצא: **מה אתם עולה ושלמים.** דכתיב (שמות כד) וישלח את נערי בני ישראל וגומר: **לא תיסגי בגוה.** עד דמייתי שלמים: **שכולו לה'.** שאין כהן נהנה ממנו דבעולת בהמה איכא עורה לכהנים אבל עולת העוף ליכא מידי:

תוספות **אידי ואידי בכגרים.** המ"ל כה"ג חלוקין בזב וזבה שזה באודם וזה בלובן: **לעוף איתרבי כו'.** תימה זב וזבה יוכיחו דאיתרבו לעוף ולא לבהמה:

מסורת הש"ס

א) [לקמן טו: יח: ע"ש בתוס' ד"ה והתניא], ב) ע' בתוס' יח: ד"ה והתניא נראה דגרסי דברי ר' יוסי בר יהודה ועי' דף טו:, ג) לעיל ב:, ד) [חולין נא: נדה לה. עא.], ה) [סוטה כג: ערכין ג.], ו) תוספתא דשקלים פ"ג הי"ד ע"ש, ז) [תוספתא פ"א ה"ה ע"ש],

שינויי נוסחאות

פרק ב **א]** כפרה. ס"י כפורים. (ש"מ): **ב]** שיזרוק. בדפו"ר שיזרק: **ג]** הדם ונזיר ליינו ולתגלחתו ולטומאתו. (ש"מ): **ד]** דחלוקה טומאתן. (ש"מ): **ה]** מתיבת וזבה עד תיבת דתניא נמחק. (ש"מ): **ו]** אונסו ומטמא בראיות. (ש"מ), ובגליון כתוב: נ"ל ומיטמא: **ז]** את הזב בראיות ואת הזבה בימים. (ש"מ): **ח]** דתניא איש צרוע הוא טמא הוא אין. (ש"מ): **ט]** ס"א אשה וקטן מנין. (ש"מ): **י]** כשהוא אומר צרוע. (ש"מ): **יא]** כאן. ס"א אשה וקטן אמור א"כ. (ש"מ): **יב]** תיבות מענין של מעלה נמחק. (ש"מ): **יג]** המטה דאמר רב חסדא מנין למצורעת שמותרת בתשמיש המטה שנאמר. (ש"מ): **יד]** בקהל הוא ונזיר. (ש"מ): **טו]** ור"א בן יעקב דקתני. (ש"מ): **טז]** נזירות דטהרה. (ש"מ): **יז]** חובתו עולה אחת. (ש"מ): **יח]** תיסגי ליה בגויה. (ש"מ): **יט]** תיבות שנאמר ככם כגר נמחק. (ש"מ): **כ]** ת"ל ועשה אשה. (ש"מ): **כא]** אומר זה עולת. (ש"מ): **כב]** לא תצריכוה לומר. (ש"מ): **כג]** תהא סבורה. דפו"ר: **כד]** ותאכל בקדשים בטומאת הגוף. (ש"מ): **כה]** כבימים. בדפו"ר, ובימים: **כו]** וזבה לא. (ש"מ): **כז]** לטהרה מטומאת נגעים. (דפו"ר): **כח]** כתובה בו לומר. (ש"מ):

מוסף רש"י

מבשרו. שיהא בשרו כמות שהוא שלם ולא באונס (חולין נא:). **אין לי אלא איש.** איש צרוע הוא, אין לי שנחלט בטומאת נתקים אלא איש, אשה מנין, כשהוא אומר סמוך לו והצרוע אשר בו הנגע, ולא איבעי ליה למכתב אלא בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע, דהא כתיב לעיל דבמצורע קמיירי, אלא לרבות צרוע שני כגון אשה (סוטה כג:). **א"כ מה ת"ל איש.** מאחר שסופינו לרבות את האשה, נתקו הכתוב מענין של מעלה לענין של מטה. לאו למעוטי מטומאה האמורה בפסוק זה בא למעוטי, אלא מענין האמור בפסוק שלאחריו דכתיב ביה פריעה ופרימה (שם וכעי"ז ערכין ג.).

שיטה מקובצת

אלא דכ"ע לטבילות קא מדמי להו. לענין שתאכל בקדשים בקרבן אחד אבל פטורה לא הויא. (הרא"ש ז"ל). **ובחוששין לפשיעה.** כשאומרת על האחרונה משמע על האחרונה אני מביאה קרבן זה כדי לאכול בקדשים או כמו טבילה שהיא באחרונה מטהרת כל טומאות שקדמו לה כן קרבן זה שהיא מקרבת על האחרונה מטהרתה לאכול בקדשים ולא תנכה עליה כל הלידות שקדמו לה וידעה שלא נפטרה מלהביא שאר קרבנותיה דלשון על האחרונה משמע דלהכשירה בקדשים הביאתו ולא ליפטר לגמרי אבל אם סתמה על אחד מהן פשעה דסברה למימר כשהביאה על אחת מהן נפטרה לגמרי וכן נמי אם אמרה על הראשונה פשעה דסברה דבראשון נתחייבתי נפטרו כולן. (הרא"ש): **פרק ב ארבעה מחוסרי כפרה.** כפרה לאו דוקא שהרי אינן באין על חטא אלא ר"ל קרבן וכן פרש"י ז"ל. (תוס'): **ארבעה מחוסרי כפרה.** נ"ב תוס' קמא דף ב ע"א (ד"ה ארבעה): **גר מחוסר כפרה.** עיין בהשמטות: **כשהוא אומר צרוע.** עיין בהשמטות: **אין לי אלא איש אשה מנין ת"ל צרוע.** עיין בהשמטות: **כי קא מייתי קרבן למיחל עליה נזירות דטהרה.** עיין בהשמטות: **הביא פרידה אחת שחרית.** עיין בהשמטות: **עולה ושלמים יצא.** עיין בהשמטות: **רש"י ד"ה שכולו כו' עולת העוף ליכא מידי.** גליון. דאפי' מוראה ונוצה אסור בהנאה דהא נבלעין במקומן. (הרגמ"ה):

יכול שאני מרבה אפילו מנחה ת"ל כן תניא אידך [1]עשה אשה ריח ניחוח לה' שומע אני כל שעולה לאישים אפילו מנחה ת"ל כאשר תעשו כן יעשה מה אתם מיני דמים אף הם מיני דמים אי מה אתם עולה ושלמים אף הם עולה ושלמים ת"ל [2]ככם כגר יהיה לכם הקשתיו ולא א](לדבר אחר) לקרבנותיכם רבי אומר ככם כאבותיכם מה אבותיכם לא א נכנסו לברית אלא במילה וטבילה והרצאת דם אף הם לא יכנסו לברית אלא במילה וטבילה והרצאת דמים ב]להביא פרידה אחת א"א שלא מצינו בכל התורה כולה: ג]לא אמרו קן אלא להקל עליו: ולא והתניא [3]והקריבו מה ת"ל לפי שנאמר בתורים ד][4]והקריב שומע אני האומר הרי עלי עולת העוף לא יפחות משני פרידין ת"ל והקריבו ב אפי' פרידה אחת חובה מיהא לא אשכחן והאיכא יולדת דמתיא בן יונה או תור לחטאת משום דאיכא כבש בהדה אמר מר מה אבותיכם לא נכנסו לברית אלא כו' בשלמא מילה דכתיב [5]כי מולים היו כל העם היוצאים אי נמי מהכא [6]ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואומר לך בדמיך חיי וגו' הרצאת דמים דכתיב [7]וישלח את נערי בני ישראל אלא טבילה מנלן דכתיב [8]ויקח משה ד]חצי הדם ויזרק על העם ג ואין הזאה בלא טבילה אלא מעתה האידנא דליכא קרבן לא נקבל גרים אמר רב אחא בר יעקב [1]וכי יגור אתכם גר ה]אשר בתוככם וגו' ת"ר ג גר בזמן הזה צריך שיפריש רובע לקינו אר"ש כבר נמנה עליו רבן יוחנן בן זכאי ובטלה מפני התקלה אמר רב אידי בר גרשום אמר רב אדא בר אהבה הלכה כר"ש ואיכא דמתני לה על הדא דת"ר ג גר תושב ו]מותר לעשות מלאכה בשבת לעצמו כישראל בחולו של מועד ר"ע אומר כישראל בי"ט ר' יוסי אומר גר תושב עושה ז]בשבת לעצמו כישראל בחולח] רש"א אחד גר תושב ואחד ט][עובד כוכבים] עבד ואמה התושבים עושין מלאכה בשבת לעצמן כישראל בחולי]:

מתני' ד אלו מביאין על הזדון כשוגג ה הבא על שפחה ונזיר שנטמא ושבועת העדות ושבועת הפקדון ה חמשה מביאין קרבן אחד על עבירות הרבה ו וחמשה מביאין קרבן עולה ויורד אלו מביאין קרבן אחד על עבירות הרבה ו הבא על שפחה ביאות הרבה ז ונזיר שנטמא טומאות הרבה:

גמ' הבא על השפחה מנלן דת"ר [9]וכפר עליו הכהן באיל האשם יא]על חטאתו אשר חטא מלמד שמביא קרבן אחד על עבירות הרבה יב](באיל האשם) ונסלח לו מחטאתו אשר חטא ח לעשות יג](שוגג כמזיד): נזיר שנטמא: מנלן יד] דכתיב [10]וכי ימות מת עליו בפתע פתאום פתע זה שוגג וכן הוא אומר [11]אם בפתע בלא איבה הדפו פתאום זה אונס וכן הוא אומר [12]ויאמר ה' פתאום אל משה טו] תניא אידך ° פתאום זה מזיד וכן הוא אומר [13]ערום ראה רעה ונסתר ופתאים עברו ונענשו נכתוב קרא פתאום דמשמע שוגג ומשמע מזיד ומשמע אונס טז] מזיד ואונס כדאמר ומשמע נמי שוגג דכתיב [14]פתי יאמין לכל דבר ולא נכתוב קרא פתע אי כתב קרא פתאום יז]דמשמע שוגג ומשמע מזיד ומשמע אונס ה"א כי מייתי קרבן בשוגג מידי דהוי אתורה כולה אבל אונס ומזיד אימא לא כתב רחמנא פתע דשוגג הוא לגלויי עליה דפתאום דאונס ח ומזיד הוא יח]דאפי' הכי חייב רחמנא: יט]שבועת העדות: מנלן דת"ר י בכולן נאמר ונעלם כ]כאן לא נאמר ונעלם ט לחייב על כא](השוגג כמזיד): כב]שבועת הפקדון: מנלן יליף כ תחטא תחטא משבועת העדות: חמשה מביאין קרבן אחד על עבירות הרבה: קתני הבא על השפחה ביאות הרבה מנלן דת"ר וכפר עליו הכהן באיל האשם כג] על חטאתו אשר חטא מלמד שמביא קרבן אחד על עבירות הרבה כד](באיל האשם) ונסלח לו מחטאתו אשר חטא לעשות מזיד כשוגג והא קרא כי כתיב במזיד כתיב אלא אימא לעשות שוגג כמזיד בעא מיניה רבי חנינא טירנאה מר' יוחנן הבא על חמש שפחות חרופות בהעלם אחת מהו חייב על כל אחת ואחת או אינו חייב אלא אחת אמר ליה חייב כ על כל אחת ואחת כה]מאי שנא מחמש העלמות בשפחה אחת א"ל כו]אין שפחה אחת גופין מוחלקין ה' שפחות גופין מוחלקין ומנלן דגבי כז]שפחה גופין מוחלקין אמר ליה לאו אמרת גבי עריות ל ואשה י לחלק על כל אשה ואשה גבי שפחה נמי כתיב [15]אשר ישכב את אשה שכבת זרע

רש"י

לכם הקשתיו. במקצת ולא כח]כל קרבנותיכם ומיהו עולה מסתבר דמכשרא דכולה כליל: **מילה וטבילה והרצאת דמים.** מפרש לקמן: **והקריבו.** גבי עולת העוף דנדבה בויקרא: **והקריב.** משמע קרבן שלם: **כל העם היוצאים.** בשעת יציאתן מלו: **בדמיך.** דם פסח ודם מילה: **הרצאת דמים.** זריקת דמים על המזבח: **וכי יגור אתכם גר וגו' לדורותיכם.** אע"ג דליכא מקדש: **צריך שיפריש רובע דינר לקינו.** דלכשיבנה בית המקדש יביא קן דאמרי' לעיל דצריך קרבן וקרבן בפחות מרובע לא אפשר כט]להפריש דאין מצוי קן בפחות מרובע כדאמרינן במתני' מ) ועמדו קינין ברבעתים אבל פחות לא אפשר: **מפני התקלה.** שלא יהנה ממנו: **גר תושב.** שקבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים כגון נעמן: **עושה מלאכה בשבת לעצמו.** בדבר האבד כישראל בחולו של מועד: **כישראל בי"ט.** אוכל נפש: ל]**מתני' שבועת העדות.** קרבן עולה ויורד: **שבועת הפקדון.** אשם: **גמ'** (א) מדמצי למיכתב על חטאתו ולישתוק וכתיב על חטאתו אשר חטא לאתויי חטאים הרבה: **ונסלח לו מחטאתו אשר חטא.** להכי הדר כתיב תו ב' זימני חטא בר מב' זימני קמאי לעשות מזיד כשוגג: **ויאמר ה' פתאום.** בע"כ יצאו שלשתן ע"פ הדיבור: **ופתאים עברו ונענשו.** היינו מזיד דאין עונש אלא על המזיד: **ה"א.** אע"ג דפתאום דעלמא משמע אונס ושוגג ומזיד פתאום דנזיר ודאי מדמייתי קרבן עלה ש"מ דשוגג הוא מידי דהוה אכל התורה דרוב קרבנות על השגגה הן באין להכי כתיב פתע דהוי שוגג לגלות לא] עליה דפתאום: **בכולן.** בכל המביאין עולה ויורד שבאותה פרשה כגון מטמא מקדש ושבועת בטוי דכתיבי בהו לב]שבועת העדות: **לעשות מזיד כשוגג והא עיקר קרא במזיד כתיב.** דכתיב (ויקרא יט) בקורת תהיה והיינו מלקות ואין מלקות אלא במזיד ועליה קאמר והביא את אשמו ותו למה לי ונסלח לו מחטאתו לרבות מזיד: **אלא אימא לעשות שוגג כמזיד.** דמהו דתימא דוקא אמזיד מביא ולא אשוגג קא משמע לן ונסלח לו מחטאתו אשר חטא דלהכי כתיב חטא ארבע זימני תרי למילף קרבן אחד על עבירות הרבה ותרי לעשות שוגג כמזיד: **בהעלם** לג]**אחת.** כלומר קודם שילקה ויביא קרבן על זו חזר ובעל זו: **לאו אמרת גבי עריות.** בפ"ק (לעיל ב:) ואל אשה י לחלק על כל אשה ואשה כו':

תוספות

יכול שאני מרבה אפי' מנחה. לד]פירוש מנחת נסכים שהיא כולה לאישים: **ת"ל ככם כגר.** מאי למימר כדלעיל השתא לעוף לה]איתרבאי: **דכתיב כי מולים היו כל העם.** פירוש שמלו עצמם לו]ביציאתם ממצרים ואע"פ שאותן שהיו נימולים בימי אברהם לא מלו אותם ביציאת מצרים מ"מ מעיקרא כשמלו עצמן אלו ליכנס בברית המקום וליבדל משאר אומות וגם כי עתה טבלו: **וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות.** ואע"ג דפליגי התם בפרק ס) פרת חטאת (זבחים קטו) איכא דאמרי עולת ראייה הואי ואיכא דאמרי עולת תמיד [הואי] י"ל שהקריבו הרבה עולות: לז](**לעיל. גבי**) **גר תושב** עושה מלאכה לעצמו. מכאן קשה לפ"ה דפרק החולץ (יבמות מח:) דקאמר וינפש בן אמתך והגר זה גר תושב פי' בקונט' שקיבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים ומחלל שבת כעובד כוכבים והכא קאמר גר תושב עושה מלאכה לכן י"ל דההיא מיירי לענין שלא לעשות מלאכה עבור רבו אבל לעצמו שרי (פסק) מכאן פסק ר"י שמותר להניח לעובד כוכבים לעשות מלאכתו בשבת בבית ישראל עבור עצמו לח]:

תוספות ויזרוק על העם. שחטו עולות הרבה ושלמים הרבה שהספיק דמם לזרוק על כל אחד מישראל: **ואין הזאה בלא טבילה.** להביא גר שבא בזמן הזה להתגייר צריך טבילה: **צריך** שיפריש רובע כו'. לא דמי לזבה ויולדת דלא מפרשי משום דקרבן שלהם להכשירן בקדשים אבל גר מביא קרבן להתירו בקהל: **כישראל** בי"ט. דנפישה בעלמא כתיב ביה ולא שביתה: **הלכה** כר"ש. דאמר גר ועבד ואמה התושבים עושין מלאכה לעצמן כישראל בחול ודוקא לעצמן ולא לאחרים: **ה"א** כי מייתי קרבן בשוגג כו'. תימה א"כ לכתוב קרא בשוגג:

מסורת הש"ס

א) [זבחים סה.], ב) [יבמות מו: ע"ש], ג) [ר"ה לא:], ד) [לקמן כה: ע"ש], ה) [לעיל ח.], ו) לעיל ב:, ז) [נזיר יח.], ח) [ע' קושית הר"י בפסחים לב: ד"ה מעילה], ט) [ע' תוס' פסחים לב: שהניחו בקושיא], י) שבועות כה: לא: לה., כ) [סוטה לג. שבועות לד.], ל) לעיל ב:, מ) [לעיל ח.], נ) [ויקרא יח], ס) לא נמצא שם שום פלוגתא בזה אך בחגיגה ד' ו. פלוגתא דב"ש וב"ה וע' בבה"ז שהניח בצ"ע.

שינויי נוסחאות

א] לדבר אחר. בילקוט ליתא. (גליון, וכן נמחק בש"מ): **ב]** דמים. ס"י אי מה אבותיכם בדם עולה וזבחי שלמים אף הן בדם עולה וזבחי שלמים ת"ל ועשה אשה ריח ניחוח לה' אמרת צא וראה איזהו מין דמים שכולו עולה לאישים ואין לך הימנו היתר אי אתה מוצא אלא עולת העוף ע"כ. (ש"מ): **ג]** תיבות ולא אמרו קן אלא להקל עליו נמחקו. (ש"מ): **ד]** משה את הדם. (ש"מ): **ה]** גר או אשר בתוככם לדורותיכם כתיב. (ש"מ וגליון): **ו]** תושב עושה מלאכה בשבת. (ש"מ): **ז]** עושה מלאכה בשבת. (ש"מ): **ח]** בחול המועד עבד ואמה התושבים עושין מלאכה לעצמן בשבת כישראל בחול רש"א. (ש"מ): **ט]** תיבות עובד כוכבים ליתא בדפו"ר: **י]** בחול אמר רב אידי בר גרשום אמר רב אדא בר אהבה הלכה כר"ש. (ש"מ כ"י), וכב"י ירושלים: רב אידי בר נחמן: **יא]** האשם לפני ה' על. (ש"מ): **יב]** באיל האשם. בילקוט ליתא. (גליון): **יג]** נ"ל מזיד כשוגג וכ"ה בת"כ ובילקוט וע' לקמן בסמוך. (גליון, וכ"ה בש"מ): **יד]** מנ"ל דת"ר וכו'. (ש"מ): **טו]** משה ואל אהרן תניא. (ש"מ): **טז]** אונס אונס ומזיד כדאמרי'. (ש"מ): **יז]** פתאום אף על גב דמשמע. (ש"מ): **יח]** ואפילו הכי. (ש"מ): **יט]** על שבועת העדות. (דפו"ר): **כ]** וכאן לא. (ש"מ): **כא]** על המזיד כשוגג. (ש"מ וגליון): **כב]** על שבועת הפקדון. (דפו"ר): **כג]** האשם לפני ה' על. (ש"מ): **כד]** באיל האשם. בילקוט ליתא. (גליון, וכן נמחק בש"מ): **כה]** ומאי שנא. (דפו"ר): **כו]** א"ל שפחה אחת אין גופין. (ש"מ): **כז]** דגבי שפחות גופין. (ש"מ): **כח]** ולא לכל. (דפו"ר): **כט]** תיבת להפריש נמחק. (ש"מ): **ל]** בש"מ נוסף דיבור: עבד ואמה התושבים כגון לקח עבד ופסק עמו שלא למול או שכירין בעלמא שלא קבלו עליהם שום דבר. והס"ד: **לא]** לגלות על פתאום. הס"ד. (ש"מ): **לב]** בס"א: בהדי שבועת. וכ"ה בדפו"ר: **לג]** בהעלם אחד. (דפו"ר): **לד]** מנחה אומר ר"י היינו מנחת נסכים שאינה נקמצת וכולה לאישים דאי במנחת נדבה הרי היא נקמצת ושיריה נאכלת לכהנים. הס"ד. (ש"מ): **לה]** איתרבאי לעולת בהמה לא כ"ש. (ש"מ): **לו]** שמלו עצמם ביציאת מצרים. (ש"מ): **לז]** תיבות, לעיל גבי. נמחק. (ש"מ): **לח]** עצמו ואין לחוש דהכא פסקי' דהלכה כר"ש. (ש"מ):

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שבועת וכו' אשם הס"ד ואח"כ מ"ה אשר חטא מדמצי למכתב:

גליון הש"ס

גמ' פתאום זה מזיד. ע' פסחים לב ע"ב תד"ה מעילה:

שיטה מקובצת

ככם. עי' תוס' מנחות פב ע"ב (ד"ה והשתא נמי): **וישלח את נערי בני ישראל.** עיין בהשמטות: **טבילה.** גליון. בלא טבילה לפניה כדי לקבל ההזאה. (תוס'): **דת"ר גר תושב.** שקבל עליו ז' מצות ולא שבת מ"מ החמירו בו שלא יעשה מלאכה לאחרים אלא לעצמו כדמפרש הכא למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה. (תוס'): **עבד ואמה התושבים.** עיין בהשמטות: **הו"א כי מייתי קרבן אשוגג מידעם דהוה אכל התורה כולה.** עיין בהשמטות: **אבל אונס ומזיד לא.** עיין בהשמטות: **שבועת העדות מנ"ל כו' שבועת הפקדון יליף תחטא תחטא כו'.** עיין בהשמטות: **הבא על חמש שפחות חרופות בהעלם אחת מהו.** השתא לא משמע ליה דגופין מוחלקין בשפחה חרופה וצ"ע אי גופין לאו מוחלקין תיבעי ליה בחמש העלמות דהא פשיטא ליה דבשפחה אחת בחמש העלמות דלא מחייב אלא אחת. (תוס'): **ומאי שנא מחמש העלמות בשפחה אחת.** עיין בהשמטות: **תוס' ד"ה דכתיב כו' מצרים.** הרא"ש. מ"מ גם מתחילה נימולו להכנס בברית המקום אשר כרת את אברהם וביציאת מצרים הוסיפו טבילה והרצאת דמים. ע"כ:

עין משפט נר מצוה

יא א מיי' פי"ג מהל' איסורי ביאה הל' א:
יב ב מיי' פי"ד מהל' מעה"ק הלכה ב ופט"ז הלכה ג:
יג ג מיי' (פ"י מהל' ע"ז הלכה ו) [פ"כ מהל' שבת הל' יד טוש"ע א"ח סימן רד סעיף א]:
יד ד מיי' פ"ט מהל' שגגות הלכה א:
טו ה מיי' פ"י שם הלכה א:
טז ו מיי' שם פ"ט הל"ה:
יז ז מיי' פ"ו מהלכות נזירות הלכה טו:
יח ח מיי' שם הל' ג:
יט ט מיי' פ"א מהל' שבועות הלכה יב:
כ י מיי' פ"ט מהלכות שגגות הלכה ז:
כא כ מיי' שם הל' ה:
כב ל מיי' שם פ"ה הלכה ג:

תורה אור השלם

1. וְכִי יָגוּר אִתְּכֶם גֵּר אוֹ אֲשֶׁר בְּתוֹכְכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם וְעָשָׂה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַייָ כַּאֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ כֵּן יַעֲשֶׂה: במדבר טו יד
2. הַקָּהָל חֻקָּה אַחַת לָכֶם וְלַגֵּר הַגָּר חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּכֶם כַּגֵּר יִהְיֶה לִפְנֵי יְיָ: במדבר טו טו
3. וְהִקְרִיבוֹ הַכֹּהֵן אֶל הַמִּזְבֵּחַ וּמָלַק אֶת רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה וְנִמְצָה דָמוֹ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא א טו
4. וְאִם מִן הָעוֹף עֹלָה קָרְבָּנוֹ לַייָ וְהִקְרִיב מִן הַתֹּרִים אוֹ מִן בְּנֵי הַיּוֹנָה אֶת קָרְבָּנוֹ: ויקרא א יד
5. כִּי מֻלִים הָיוּ כָּל הָעָם הַיֹּצְאִים וְכָל הָעָם הַיִּלֹּדִים בַּמִּדְבָּר בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתָם מִמִּצְרַיִם לֹא מָלוּ: יהושע ה ה
6. וָאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמָיִךְ וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי: יחזקאל טז ו
7. וַיִּשְׁלַח אֶת נַעֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עֹלֹת וַיִּזְבְּחוּ זְבָחִים שְׁלָמִים לַייָ פָּרִים: שמות כד ה
8. וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת הַדָּם וַיִּזְרֹק עַל הָעָם וַיֹּאמֶר הִנֵּה דַם הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת יְיָ עִמָּכֶם עַל כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: שמות כד ח
9. וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן בְּאֵיל הָאָשָׁם לִפְנֵי יְיָ עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח לוֹ מֵחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא: ויקרא יט כב
10. וְכִי יָמוּת מֵת עָלָיו בְּפֶתַע פִּתְאֹם וְטִמֵּא רֹאשׁ נִזְרוֹ וְגִלַּח רֹאשׁוֹ בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְגַלְּחֶנּוּ: במדבר ו ט
11. וְאִם בְּפֶתַע בְּלֹא אֵיבָה הֲדָפוֹ אוֹ הִשְׁלִיךְ עָלָיו כָּל כְּלִי בְּלֹא צְדִיָּה: במדבר לה כב
12. וַיֹּאמֶר יְיָ פִּתְאֹם אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן וְאֶל מִרְיָם צְאוּ שְׁלָשְׁתְּכֶם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ שְׁלָשְׁתָּם: במדבר יב ד
13. עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר וּפְתָיִים עָבְרוּ וְנֶעֱנָשׁוּ: משלי כב ג
14. פֶּתִי יַאֲמִין לְכָל דָּבָר וְעָרוּם יָבִין לַאֲשֻׁרוֹ: משלי יד טו
15. וְאִישׁ כִּי יִשְׁכַּב אֶת אִשָּׁה שִׁכְבַת זֶרַע וְהִוא שִׁפְחָה נֶחֱרֶפֶת לְאִישׁ וְהָפְדֵּה לֹא נִפְדָּתָה אוֹ חֻפְשָׁה לֹא נִתַּן לָהּ בִּקֹּרֶת תִּהְיֶה לֹא יוּמְתוּ כִּי לֹא חֻפָּשָׁה: ויקרא יט כ

רבינו גרשום

רבי אומר ככם כאבותיכם מה אבותיכם לא נכנסו לברית אלא במילה וטבילה והרצאת דמים. רבי לית ליה דר' אליעזר בן יעקב דלמיכל בקדשים מייתי קרבן אלא קסבר לא מייתי קרבן אלא לאכשורי נפשיה בקהל: **שלא מצינו בכל התורה כולה.** אלא שני פרידין: **והקריבו** הכהן אל המזבח שנאמר בנדבת העוף מה ת"ל והלא כבר נאמר והקריב מן התורים: **שומע אני.** שלא יפחות משנים דמיעוט תורים שנים: **חובה מיהא לא אשכחן.** דאתיא פרידה אחת והני דגר חובה נינהו: **בדמיך.** בדם פסח ודם מילה: **טבילה מנלן דכתיב ויקח משה את הדם ויזרוק על העם** היינו הזאה (וגמירי) **ואין הזאה בלא טבילה** דגמירי דהכי כתיב במת והזה הטהור על הטמא ביום השלישי וביום השביעי וחטאו ביום השביעי וכבס בגדיו: **לדורותיכם כתיב.** דאפילו לדורותיכם בזמן שאין קרבן תקבלו גרים: **צריך שיפריש רובע.** דינר לצורך קינו שאם יבנה בית המקדש יביא לאלתר: **וביטלה מפני התקלה.** גזרה שמא יהנה מאותן מעות והיה בא לידי מעילה: **גר תושב.** שקבל עליו שלא לעבוד ע"ז ולא קבל עליו שאר מצות: **כישראל בחולו של מועד.** כלומר כיון דיש בו קצת גירות אינו עושה כל מלאכה בשבת אא"כ אין לו מה יאכל או דבר האבד: **כישראל ביום טוב.** דאינו עושה מלאכה אחרת אלא מכשירי אוכל נפש בלבד: **באיל האשם לפני ה' על חטאתו אשר חטא.** מלמד מדכתיב ב' פעמים חטאתו חטאתו וכתיב ונסלח לו מחטאתו אשר חטא תרי זימני לעשות שוגג כמזיד לקרבן: **דכתיב ויאמר ה' פתאום.** שבעל כרחם היה הדיבור עמהם: **ופתאים עברו ונענשו.** האי פתאים עביד ליה כמו פתאום מדכתיב ונענשו אלמא דמזיד הוו: **פתי יאמין לכל דבר.** ואינו מבין העיקר אלמא דשוגג הוא ואפילו הכי חייב רחמנא פתאום כמו פתי ולהכי כתבי תרווייהו: **בכולן.** דמביאין קרבן עולה ויורד כתיב בהו ונעלם וכאן לא כתיב: **והא קרא כי כתיב.** ואיש כי ישכב את אשה שכבת זרע והיא שפחה **במזיד כתיב.** מדכתיב בקורת תהיה דהיינו מלקות אלמא דמזיד הוא וכתיב וכפר עליו הכהן לעשות מזיד לקרבן כשוגג איבעי ליה למימר: **בהעלם אחד.** ששגג שלא ידע שהתורה אסרן: **ומאי שנא מחמש העלמות בשפחה אחת.** דאינו מביא אלא קרבן אחד כדתנן והבא על השפחה ביאות הרבה: **ואל אשה לחלק.** הכא נמי האי שפחה דכתיב לחלק כתיב דהא מצי למיכתב ואיש אשר ישכב את אשה שכבת זרע:

מוסף רש"י

והקריבו מה ת"ל. בעולת העוף כתיב והקריבו הכהן אל המזבח, מה ת"ל, הא כתיב והקריב מן התורים וגו', וליכתוב בתריה ומלק הכהן את ראשו על המזבח (זבחים סה.). **פרידין.** גוזלות (שם). **ויזרוק על העם.** הזאה הוא (יבמות מו:). **צריך שיפריש רובע לקינו.** רובע שקל דהיינו חצי דינר והן הן דמי קן כדתנן (לעיל ח.) עמדו קינין בו ביום ברבעתים, שהגר חייב בקרבן, כדתניא ככם כגר יהיה, כאבותיכם, מה אבותיכם לא נכנסו לברית אלא במילה וטבילה והרצאת דמים והזאת דמים, דכתיב וחצי הדם זרק על המזבח, אף הם לא יכנסו אלא במילה וטבילה והרצאת דמים כו', במסכת כריתות (כאן) מסיק מילתא דסגי ליה בעולת העוף, הלכך יפריש רובע לקינו, שמא יבנה בית המקדש בימינו ויקריבנו (ר"ה לא:). **מפני התקלה.** דלמא אתי לאתהנויי מיניה (שם). **בכולן נאמר ונעלם.** בכל הכתובים בקרבן עולה ויורד, כגון שבועת ביטוי וטומאת מקדש נאמר ונעלם, **כאן.** בשבועת העדות, לא נאמר (שבועות לא.).